

Türkiye'de demokrasi ve sosyalizm savaşımında önemli bir yeri olan Suat Derviş'in 12. ölüm yıldönümü nedeniyle Sinem Katıksız'ın gönderdiği bu yazıyı yayınlıyor, aynı zamanda partimizin liderlerinden Reşat Fuat Baraner'in eşi olan Suat Derviş'i saygıyla anıyoruz.

Ölümünün 12. yılında Suat Derviş'in anısına

Sinem Katıksız

Devrimci Türk edebiyatının temel taşlarından biri olan Suat Derviş, on iki yıl önce ölmüştü.

Türk burjuvazisinin rotatifleri, dağıtım, reklam şirketleri, faşist radyo ve televizyonları, satılık kalemleri, devrim savaşımından ödün vermeyen, bu büyük kadın sanatçımızdan söz etmezler. O'nu sözde unutturmak isterler.

Devrimcilğe kuşanan kimi yazarlar da, O'ndan söz etmemekle kendilerinin öne geçeceğine inanırlar. Ama zaman silindiri kendilerini ezip geçmiştir. Örneğin: Peyami Sefa, Nihal Atsız, Zeki Velidi Togan, Turhan Tan, Arif Nihat Asya, Necip Fazıl Kısakürek, Orhan Seyfi Orhon vb. yazarların yapıtlarını hiç kimse okumamaktadır. Çünkü, yoksul Türkiye halklarına adı geçen yazarlar hiçbir şey vermemişlerdir. Ama Suat Derviş'in yapıtları, kişiliği, devrimci mücadelemize her zaman ışık tutacaktır.

Devrim kisvesi altında, slogançılığa kuşanan kimi yazarlar da ağıt düzmekle, naralar atmakla, öğünmekle, devrimci görevlerini yerine getirdiklerini sanıyorlar. Türkiye halklarının gelişim çizgisini bilmeyen, bilmemekte ayak direyenler de hâlâ (Sen, ölmedin! İçimizde yaşıyorsun! Kanın yerde kalmayacak! Yastığıma değil, mavzerime sarıldım!) sözleriyle devrimci sanat yapıtlarının inandırıcıdır. Bu tür davranışlar,

ciddi araştırma, okuma, yazma, dolayısıyla yaratmalardan kaçıştır. Kolaya sığınmıştır. Bir tür de boşalmadır. Daha doğrusu bireysel anarşizmin gölgesine sığınmadır. Küçük burjuva radikallerinin bu tür sanatını, egemen sınıflar her zaman el altından desteklemiştir. Geçmişte örnekleri pek çok.

Suat Derviş'in kişiliği

Suat Derviş, 1905'te İstanbul'da doğdu. Özel öğrenimle yetişti. Sonra, bir süre Berlin Üniversitesi'nde edebiyat okudu. Berlin dönüşü İstanbul'da gazeteciliğe başladı. 1932 yılında İstanbul'a dönen Suat Derviş, *Son Telgraf*, *Son Posta*, *Vatan*, *Cumhuriyet*, *Gece Postası* gazetelerinde yayınlanan röportajları, romanlarıyla tanındı. Eşi Reşat Fuat Baraner'le birlikte, toplumcu gerçekçi akımın ilk organlarından biri sayılan *Yeni Edebiyat* gazetesini 26 sayı çıkarabildi. (5 Ekim 1940 — 15 Kasım 1941) Onbeş günde bir yayınlanan bu gazetenin çevresine, tüm devrimci gençleri topladı.

Bu gazetede küçük hikayelerinin yanısıra fıkra ve eleştiriler de yazdı. 1944 tutuklamalarında eşi Baraner'i saklayarak, Türkiye Komünist Partisi'ne (TKP) katıldığı savı ile yargılandı. Bir yıla hüküm giydi. 1953-1963 yıllarını Fransa ve başka ülkelerde geçirdi. Yurda dönüşünde ilk kez devrimci

ken başka dillere çevrilen romanlarını yayınladı. Devrimci Kadınlar Birliği'nin kurucuları arasına katıldı. 1972'de İstanbul'da öldü.

Suat Derviş'in Nazım Hikmet'le ilk tanışıklığı

Nazım Hikmet'le Suat Derviş'in aralarındaki karşılıklı ilişkiler, çocukluk, ilk gençlik yıllarına dayanmaktadır. Onlar, komşu çocuklardı. Nazım Hikmet, kendisini sevmiştir. Fakat Suat Derviş, O'nun duygularına karşılık vermemiştir. Bir konuşmasında şöyle demiştir: "Komşu kızları Nazım'ı seviyorlardı. Ben sevmiyordum. Gönül meselesi. Ben, istisna idim!" Nazım Hikmet "Gölgesini Çiğnediğim Kadın" adlı şiirini o zamanlar kendisi için yazmıştır. Suat Derviş, Nazım Hikmet'in, kendi yazısını haberi olmadan nasıl bastırıldığına sinirlenmiştir. Yayınlanan şiirini Suat Derviş'e eliyle veren Nazım Hikmet'in karşısında Suat Derviş, utancından ağlamıştır. Ama bir daha da Nazım Hikmet, hiçbir yazı ve şiirini Suat Derviş'e götürüp göstermemiştir. Nazım Hikmet, Suat Derviş'i sürekli olarak edebiyata teşvik etmiş, O'nu yüreklendirmiştir. O zaman Suat Derviş, onbeş yaşlarındaymış.

Suat Derviş, kendini kısa zamanda yetenekli bir yazar ve gazeteci olarak kabul ettirmiş-

ti. "Resimli Ay" çevresi ile ilişkileri bir derece Sabiha Sertel tarafından aydınlatılmıştır. Bu ilerici dergide yazıları, hikayeleri yayınlanmıştır. Sabiha Sertel'le, Nazım Hikmet'le dostlukları yoğunlaşmıştır.

Boğazlar sorununun görüldüğü Uluslararası Montrö Konferansı'nda bulunması *Niçin Sovyetler Birliği'nin Dostuyum?* adlı kitabında ayrıntılı olarak anlatılmıştır.

İkinci Dünya Savaşı sonunda Türkiye'de olsun, dünyada olsun, ilerici-gerici kavgası en keskin biçimler almıştır. İnsanlığın kaderini saptayan büyük olaylar olmuştur. Bu savaşlarda Suat Derviş de en ilerici güçlerin yanında yer almıştır. Yalnız toplumun etkisini görmekle kalmamış, kendisi de, toplum koşullarının değiştirilmesini, özgürlük savaşını etkilemiştir.

Kitap olarak çıkmış yapıtları

Suat Derviş, bir soruşturma ya verdiği yanıtlarda, yapıtları hakkında şöyle demiştir:

"1934'den 1953'e kadar çok roman yazdım. Hepsini de yayınladım. Ama gazetelerde yayınlandı. Kimileri satın alındı. Fakat kitapçılar, baskılar sonucu, kitaplarımı basmadı. Kitap olarak çıkanlar şunlar: *Baba Oğul*, *Onları Ben Öldürdüm* (Güven Yayınevi, İstanbul) *İstanbul'un Bir Gececi*

(İnkilâp

Kitabevi, İstanbul), *Smur* (Remzi Kitabevi, İstanbul), *Ankara Mahpusu*'dur (Pinar Yayınevi, İstanbul)."

Ayrıca şunları da sıralamıştır: *Kara Kitap* (1920), *Ne Bir Ses*, *Ne Bir Nefes* (1923-1946), *Hiçbiri* (1923), *Ahmet Ferdi* (1923), *Behice'nin Talipleri* (1923), *Fatma'nın Günahı* (1924), *Ben mi?* (1924), *Buhran Gecesi* (1924), *Gönül Gibi* (1928), *Emine* (1931), *Hiç* (1939), *Çılgın Gibi* (1945), *Fosforlu Cevriye* (1968). *Ankara Mahpusu* (1968).

Genç devrimci arkadaşların Suat Derviş'in yapıtlarını bulup okumaları, O'nun devrimci mücadeleimizdeki yerini bilmeleri önde gelen görevlerinden biri olmalıdır. Burjuvazi, kültür emperyalizminin buyurduğu, yazarları, çizerleri, sanatçı taslaklarını, çağdışı yapıtları salık veriyorsa, biz de tam karşıtı olan, devrimci yazarlarımızı zamanında baş tacı etmesini bilmeliyiz.

Devrim, uzun bir süreçtir. Bu dikenli yoldaki taşları, dikenleri, çalıkları, türlü engelleri temizleyerek ona varabiliriz. İşçi sınıfımızın yazarlarına sahip çıkmalıyız. Nasıl Nazım Hikmet'i, Sabahattin Ali'yi, Orhan Kemal'i her yıl anıyor onları yaşıtıyorsak, Suat Derviş'imizi de öyle yaşatmalıyız.

Devrimci mücadeleimizde Türkiye kadınının simgesidir Suat Derviş. Sabiha Sertel ve *daha binlerce Türkiyeli ana gibi.*

Likidatörler parti tarihini değil likidasyon tarihini savunuyorlar

Son sayılarımızda Parti Tarihinden Sayfalar bölümünde yayınladığımız bazı belgelere likidatör "resmi"lerden gelen tepki ilginçtir.

Belgeler yayınlanmaya başlamadan önce, geçmişte Nazım'a yaptıkları çirkin suçlamaya ilişkin söylediklerimizin yalan olduğunu yaydılar. Bunun üzerine belgeleri yayınladık. Belgelerin sahte olduğunu yaydılar. Bunun üzerine belgelerin orjinal kopyesini yayınlamaya başladık.

Buraya dek gösterilen tepki başlıbaşına ilginçtir. "Yalan" ve "sahtelik" kuşkusuna yaparak "yanıt" vermeye çalışmaları kendi mantıklarının nasıl bir temelde işlediğini yansıtır.

Belgelerin "sahte" ve "yalan" olmadığı ortaya çıkınca gösterdikleri tepki de bir başka ilginçtir. Büyük bir telaşla Nazım'a sahip çıkma kampanyası başlattılar. Radyoda Nazım programları, 1 Mayıs konuşmasında Nazım'ın adını geçirme vb.

Anlamak güçtür. Nazım'a provokatör, ajan, kalles (!) diyen biz değiliz ki belgeler karşısında sanki bizden Nazım'a bir saldırı gelmiş gibi savunmaya geçiyor. Telaşla savunarak, bugün öyle düşünmediklerini ima etmek istiyorlarsa, bu bilinen bir gerçektir. Kampanya yürüyor ama belgelerin yarattığı soru işareti yanıtız kalıyor: Neden Nazım'a böyle çirkin suçlamalar yapıldı ve neden geçmişte böyle bir olayın olduğu partiden gizlendi?

Aynı yöntemi bugün sürdüren bir yönetimin bu soruya açık, doğru, doyurucu yanıt verebilmesi olanaksızdır. Haydar Kutlu, hiçbir belge göstermeden A. Sarıca'yı polis ilan etti. *İşçinin Sesi*'ni siyasi polisin yönettiği bir hareket olarak (!) suçluyor. Bu durumda partizan kliği "çirkin suçlamalar yapma" yöntemine nasıl karşı çıkabilir? Nasıl diyebilir ki bugünkü çirkin suçlamalarımızın da gerçek

olmadığı açığa çıkmasın diye bu olayları partiden gizledik. TKP "resmi" yönetimi belgelerin uyandırdığı soruları yanıtlayamaz. Kampanyanın içeriği de bunu kanıtıyor.

Mayıs *Atılım*'ında İ. Bilen *imzalı* bir 1 Mayıs konuşması yayınlandı. Burada, "partiye düşmanlık edenlerin" şöyle yaptıkları söyleniyor:

"Bizim kendi tarihimizle ilgili eleştirilerimizi onlar bu tarihi yıkmak için kullanıyorlar."

"Eleştirileri" olduğunu, ancak tarihi açığa çıkardıktan sonra öğrenebildik. Bugüne dek tarih de, eleştiriler de gizli tutulmuştur. Buradan anlaşılıyor ki, "kendi" tarihimiz derken, bilinen çiftlikçi anlayış dile getirilmektedir. Zaten biz de belgeleri, parti tarihini değil, bu anlayışın bugünkü uzantılarını yıkmak için kullanıyoruz.

İ. Bilen *imzalı* konuşma şöyle devam ediyor:

"Kimilerinin geçmişteki yanlışları ne olursa olsun, biz tüm parti savaşımlarını, işçi sınıfının militanlarını tarihimizin köpmaz bir parçası sayıyoruz. Mustafa Suphi, Ethem Nejat, Salih Hacıoğlu, Şefik Hüsnüler, Reşat Fuatlar, Nazım Hikmetler, Yakup Demirler ve öteki parti yöneticileri yaşamları boyunca partinin gelişmesi için ellerinden geleni yapmışlardır. Aralarında kimilerinin partiye kimi zaman anlaşmazlığa düştikleri olmuştur. Ne ki, onların hiçbirinin yaşamında, provokatörlerin yaptığına benzeyen bir tek kirlilik nokta bile yoktur."

Bu gerçekten akıl almaz bir olaydır. Alıntı verme gereğini bile duymuyoruz. *Çetin Savaş, Savaş Yolu*'nun önsözü, 1977 Konya Konferansı raporu vb. çeşitli yerlerden çok aktarma yapılabilir. Şefik Hüsnü, dönük, mevta, bölücü, oportünist, kariyerist, entrikacıdır. Yakup Demir'in likidatör olduğu ima edilmiştir. Belgelerden açığa çıktığına göre geçmişte Nazım'a da neler denmiştir.

Kimin gerçekten ne olduğunu bir yana bırakalım. Yakın geçmişe kadar adları

binbir türlü sıfatla kullanılan partililerin, bu kez de, "partinin gelişmesi için ellerinden geleni yaptıklarını", "partiye kimi zaman anlaşmazlığa düştiklerini" söylemek, "yaşamlarında provokatörlerin yaptığına benzer tek kirlilik nokta bile yoktur" demek şok etkisi yaratıyor.

Kullanılan sıfatların iki ana türü var. Biri, çirkin karalamalar, öteki ideolojik içerikli sıfatlar.

"Tarihimizle ilgili eleştirilerimiz", asıl kapsamı gerekeni, çirkin karalamaları kapsamıyor. Yalnızca, geçmişte provokatör diye karalamaları Nazım'ın provokatör olmadığını söylüyorlar. Ama aynı konuşmada Erdal yoldaşa "provokatör" diye saldırıyorlar. Çirkef atma yöntemini eleştirmiyorlar, tam tersine savunuyorlar ve yaşıyorlar!

Kullanılması yanlış olmayan, ama bizim tarihimizde kanıtlanmış olan ideolojik içerikli sıfatlara gelince. Tarihte oportünist, likidatör diye nitelendirilmiş kişiler, "partiye kimi zaman anlaşmazlığa düşme" düzeyinde sorumluluk taşıyorlarsa, bugün söylenen sözlerin tek anlamı vardır: Parti tarihinde oportünistler oportünist değildi, likidatörler likidatör değildi.

Kimin ne olduğu yine bir yana ama parti tarihinin kendisi, en azından bazı likidatörlerin bulunduğu bir kanıttır. Tarihe sahip çıkma, kötü yanlarını eleştirme adına yapılan, şimdi de likidasyona sahip çıkıp iyi yanları, olduğu kadarıyla ideolojik savaşımı yadsımaktır! Likidatörlerin "kendi" tarihlerine sahip çıkmaları ancak böyle olabilirdi zaten!

Aynı kampanyanın parçası olan radyo programında da belgeler yine ilginç bir tepki gösterdiler. Bizi, mantıksız bir biçimde, kendi kendimizle çelişkiye düşürmeye çalıştılar. Biz hem, 147-148. sayıda

Nazım'a komünist değil demişiz, hem de Nazım'a provokatör, ajan, kalles diyen belgeleri yayınlıyormuşuz.

Bir kez, biz ne demişiz ona bakalım:

"Dünya ölçüsünde büyük bir ozan ama ne yazık ki komünistliği ozanlığından hayli geride gelen Nazım Hikmet, Stalin'in sağlığında 'Stalin babamız' derken, ölünce 'Lenin yeniden doğdu' demedi mi?" (R. Yürükoğlu, *İşçinin Sesi* ve *Anti-Sovyetizm*, *İşçinin Sesi*, sayı 147-148, s.11-12)

Demedi mi? Dedi. Böyle bir tutum, onun komünistliğinin dünya ölçüsündeki ozanlığından hayli geride olduğunu kanıtlamaya yeterlidir. Nazım'ın komünistliği, ozanlığından geridir. Ancak bunu demek, komünist olmadığını söylemek anlamına gelmeyeceği gibi *Orak Keçik*'te yöneltilen çirkin karalamalarla karşılaştırma bile götürmez.

Açıktır ki, bizim açımızdan *en küçük* bir tutarsızlık söz konusu değildir. Nazım'ın komünistliği ozanlığından geridir ama böyle olduğu için ona "ajan" "provokatör" diyen, haksızlık eden çirkin belgeleri saklayacak değildir.

Karalamacıların mantığı bu "yanıt"larında da ilginçtir. Komünistliği ozanlığından geride dedin mi, sanki, ajan, provokatör diye saldırmak da bunun doğal bir sonucu oluyor. Kendilerinin bu çarpık mantığı nedeniyle, bizim çelişkiye düştüğümüzü sanıyorlar. Bu nedenle, *İşçinin Sesi* hem ... dedi, hem de şimdi belge yayınlıyor diyorlar.

Bu çarpık mantık, sınıf savaşının özünün ideolojik olduğunu anlamayan, onu yalnızca vur-kır-karalama yap düzeyinde algılayan anlayışın yansımasıdır. Böyle olduğu için "vurmamak" gerektiğini düşündükleri burjuva kanatlarla ideolojik olarak uzlaşıp, "vurmak" gerektiğini düşündükleri komünistlere ise sürekli çirkin karalamalar yapıyorlar. Doğaldır.

13. Pl
Ocak 1934
184

1934

1951'den ölüm yılı olan 1964'e kadar SBKP MK sekreterliği görevini yaptı.

Faşizm, harp tehlikesi ve komünist fırkalarının vazifeleri

Bundan evvelki, K.E.I.K. sinin onikinci plenumunun tebarüz ettirdiği veçhile, nisbi istikrarın sonunu takibeden kapitalizmin umumî buhranının inkişafı, artuk, bütün cihanda kapitalist sisteminin şiddetli bir surette sarımsamasına müncer olmuştur.

Beynelmil proleteryanın ve mağdur milletlerin iç kalası olan Sovyetler Birliği, sosyalist kuruluşunu inkişaf ettirip mütemadine kuvvet ve ictidârını arttıran, kapitalist dünyasının ictisadiyatı bozulmakta, inhihal etmekte. Sefalet, açlık ve harabi gittikçe artan bir şekilde hükümünü icra ediyor. Burjuvazi, faşist cebrütazyik metotları ile, ve emekçi sınıfları soymak ve diğer kavimlere karşı soyguncu harplerini açmak suretile ictisadi istikrar vasıtalarının son haddine kadar şiddetlendiriyor. Fakat aynı zamanda, emekçi kitlelerin inkılâpçı infalleri, istismarcı sınıfların artık tahammül edilemez yükünü devirmek azimleri de büyüyor, ziyadeleşiyor.

Kapitalist memleketlerdeki sınıf ziddiyetinin son derece gerginliği, ve beynelmil rekabet ve ziddiyetler, inkılâbî buhranın objektif emarelerinin öyle bir olgunluğunu gösteriyor ki, halihazırda, cihan, artık derin bir tarzda, harp ve ihtilallerin eşliğine girmiş bulunuyor.

1. Faşizm ve inkılâbî buhranın olgunluğu

Faşizm, mali sermayenin en mürteci, en milliyetperver ve en emperyalist unsurlarının açık bir tethiş diktaturasıdır. Faşizm, şaşırması köylülüğe, esnafa müstahdimine, memurine ve bilhassa büyük şehirlerin sınıf ve mevkilerini kaybetmiş yani düşmüş unsurlarına hitap ederek küçük burjuvazi arasında, inhisarcı sermayeye, bir kitle temeli temininin öğreşmekte ve aynı zamanda amele sınıfı arasında nüfuzunu artırmağa çalışmaktadır.

Faşizmin inkişafının ve Almanya'da ve daha bir sürü kapitalist memleketlerde ictidâr mevkine geçmesinin delâlet ittirdiği manalar:

a) Inkılâbî buhran ve kitlelerin, sermayenin tahakkümüne karşı hiddet ve infalleri artıyor;

b) Kapitalistler artık, eski parlamentarizm ve umumiyetle burjuva demokrasisi unsurlarile, diktaturlarını idame ettirebilecek kuvvette değillerdir;

c) Fazla olarak ta, parlamentarizm ve umumiyetle burjuva demokrasisi, kapitalistler için, gerek dahilde (mesela proleteryanı karşı mücadeleler), gerek haricte (cihanın emperyalistler

arasında yeniden taksimi için muharebeler), siyasetlerine bir engel teşkil ediyor;

d) Binaenaleyh, sermaye, memleket dahilinde açık bir tethiş diktaturları ve harici siyaset sahasında da emperyalist harplerine doğrudan doğruya bir hazırlık teşkil eden dizginsiz bir milliyetperverliğe — (şövenizm) geçmeye mecburdur.

Burjuva demokrasisinin sine-sinde doğan faşizm, kapitalistler nazarında, kapitalizmin yıkılmasına karşı bir çareci necattır. Sadece ameleleri aldatmak ve müdafadan mahrum bırakmak içindir ki, sosyal-demokrasi, burjuva demokrasisinin faşistleştirilmesini inkâr etmekte ve prensip olarak, demokrasi ile idare olunan memleketleri, faşist diktatürası ile idare olunanlara karşı tutmaktadır. Diğer taraftan, faşist diktatürası, her memleket için burjuva diktatürasının muhakkak surette geçmesi lâzım gelen bir merhale değildir. Onun önüne geçmek, mücadelede bulunun, ve bilhassa sosyal-demokrasisinin bozguncu nüfuzu altında felce oğratılan, proleteryanın kuvvetlerine tabidir.

2 — Sosyal-demokrasi de dahil olduğu halde, bütün burjuva fırkalarının umumî istikameti, burjuva diktatürasının faşistleşmesine doğru gitmekle beraber, bu istikamet in tahakkuku, faşistleşmenin şekil ve usulleri hakkında, zarurî olarak, fırkalar arasında, bir takım fikir tehalütlerine sebebiyet veriyor. Bazı burjuva gurupları ve bilhassa ameli sahada, proleteryanı karşı, hiçbir türlü polis cebrütazyikinden çekilmeyen sosyal-faşistler, burjuva diktatürasının faşistleşmesinin tabiki esasında parlamentarist şekillerin muhafazasına taraftarlardır. Fakat faşistler, burjuva demokrasisinin sarımsanmış olan bu eski şekillerinin kısmen veya tamamen ilgasını isterler; faşistleşme hareketinin, açık bir faşist diktatürası tesisi ve vasi miyasta zabita cebrütazyiki ve faşist tethiş çeteleri istimali suretile tabikini talep ederler. Faşistler ictidâr mevkini ele aldıktan sonra diğer burjuva fırkalarını te'bid, tefrik ederler veya inhihale oğratırlar (mesela Polonyada olduğu gibi), veyahut feshederler (Almanya ve İtalyada olduğu gibi). Faşizmin, siyasi inhisarcı doğru böyle bir gayesi hakim sınıflar arasında, faşistleşme yolunda olan burjuvazinin, faşizmin mütebayın dahil vaziyetinden doğan, ihtilal ve çarpışmalarını keskinleştirir.

3 — Almanya'da faşist diktatürasının teessüsü bütün cihan muvacesesinde, Alman sosyal-

demokrasisinin foyasını meydana çıkardı. 1918 proleteryanı ihtilalinin kanlı tenkil hareketinden başlayarak, müteselsil bir dizi ihanet ve grev bozgunculuklarından, koalisyon hükümetlerinden, inkılâpçı ameleler aleyhine polis vahşiyane mukabelelerinden, "ehveni şer" diyerek Hindenburg'a rey vermekten tutun da faşist Hitler çetesiyle açık teşriki

Burjuva demokrasisinin sine-sinde doğan faşizm, kapitalistler nazarında, kapitalizmin yıkılmasına karşı bir çareci necattır.

mesaiye varneçaya kadar... işte bir sürü marifetler ki, II inci enternasyonalın rehber fırkasının hizmet vesikalarını teşkil eder.

Alman sosyal-demokrasisi, bu güne kadar, ikinci enternasyonalın bütün fırkalarının arkası sıra gittikleri bir şaıncaktar idi ve el'an da bu rolü görmekte devam ediyor.

Sosyal-demokrasi, proleteryanın inkılâpçı itihadi aleyhine, Sovyetler Birliği aleyhine mücadele edip, amele sınıfı arasında

"Almanya'da faşist diktatürasının teessüsü bütün cihan muvacesesinde, Alman sosyal-demokrasisinin foyasını meydana çıkardı. 1918 proleteryanı ihtilalinin kanlı tenkil hareketinden başlayarak, müteselsil bir dizi ihanet ve grev bozgunculuklarından, koalisyon hükümetlerinden, inkılâpçı ameleler aleyhine polis vahşiyane mukabelelerinde, 'ehveni şer' diyerek Hindenburg'a rey vermekten tutun da faşist Hitler çetesiyle açık teşriki mesaiye varneçaya kadar... işte bir sürü marifetler ki, II. Enternasyonalın rehber fırkasının hizmet vesikalarını teşkil eder."

tefrika sokmakla, burjuvaziye, kapitalizmin hayatını devam ettirmeye yardım ediyor, ve açık faşist diktatüralı memleketlerde dahil olduğu halde, her yerde, burjuvazinin baş hamisi rolünü görmeğe devam ediyor. Fakat ekser memleketlerde, artuk, inhihal etmek yoluna girmiştir. Sosyal-demokrat ameleler arasında cezirleşme hareketi, sosyal-faşist şefleri arasında da tefrikayı keskinleştiriyor. Açık neo faşist guruplar meydana çıkıyor, yeni bir 2° enternasyonal teşkil etmeğe teşebbüs eden "sol" artıkları bunlardan ayrılıyor.

Aksi inkılâpçı burjuvazinin hizmetkâr Troçki, beyhude yere, acınacak bir takım tecrübelerle, bir 4 üncü enternasyonal tesis etmeğe ve Sovyetler aleyhine tezviratlarla, sosyal-demokrat amelelerin, komünist saflarına geçmelerine mani olmağa çalışıyor.

Emperyalist memleketler arasındaki şiddetli rekabet sahasında, beynelmil sosyal-demokrat teşkilatı infisah ediyor. II nci enternasyonalın buhranı artık bir vakiyadır.

4 — Sermaye oligarşisinin, buhranı yemek için takibettiği bütün ictisadi siyaset (amale ve köylülerin soyulması, kapitalistlere ve erazi sahiplerine nakdi muavenet), kapitalizmin istikrarını temin etmek öylesi dursun, bilakis, kapitalist ictisadiyatının mekanizmasını, mütemadî infisahına (para sisteminin, bütçenin bozulması, devlet iflasları, ziraat buhranını mütemadî artması) ve kapitalizmin esas ziddiyetlerinin fevkal'de şiddetlenmesine sebebiyet veriyor.

Bu vaziyette, bütün kapitalist memleketleri, görülmemiş bir nisbette, harp istihallerini genişletiyor ve bütün sanayi ve ziraatın esas şubelerini harp ihtiyacatına uydurmağa çalışıyorlar. Bu suretle, imha ve tenkil vasıtalarına karşı temin edilen "talepler" üzerine inzimam eden bu son senelerin açık enflasyonları (Amerika Birleşik hükümetleri, İngiltere, Japonya), damping üzerine dampingleri (Japonya), ve gizli enflasyonları (Almanya) ile bir sürü memleketlerde, bazı sanayi şubelerinde (bilhassa demir ve demirli olmayan madenler, kimsa ve mensucat sanayi) inde istihsalin fazlaşmasını intaç etmiştir. Fakat istihsalin, bu şekilde gayri münbit gayelere doğru teşviki ve yahut enflasyon esaslı altında bir çok ihtikârane sırcayışları, bir sürü başka sanayi şubelerinde (mesela makina imali, inşaat, bir çok büyük istihlak maddeleri istihsalı) gibi sanayilerde dur-

gunluk ile veya istihsalin gerilemesi ile müterafik gitmektedir, ve tabiatile devlet malyesinin daha ziyade tezebübüne ve kapitalizmin umumî buhranının dahada keskinleşmesine müncer olacaktır.

Haric ve müstemlece pazarları için mücadele şimdiden hakiki harp manzarasını arz etmektedir.

5 — Bunun için, sosyal-demokratların, halihazır cihan vaziyetini, kapitalizmin mevkisini sağlamaştırmağa muvaffak olma, umumî buhranın yemek yolunda yürüyor gibi tefsiire kalkışmaları tamamen yanlış. Kapitalist dünyası, inkılâbî buhrandan nisbi istikrara geçtiği sıralarda başlayan, kapitalist hükümetlerinin ilk faşistleşme dalgalarından farklı olarak, bugün, kapitalist istikrarın sonundan inkılâbî buhrana doğru gidiyor ve bu da, faşizmin inkişafı ve emekçilerin inkılâpçı hareketine başka bir ufuk açıyor.

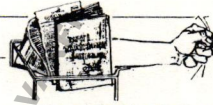
Burjuvazinin, inkılâpçı hareketi yemek için vahşi taziyik ve şiddetli kullanması, kapitalizmin bu günkü tezelül şeraiti altında, emekçilerin en şuurlu tabakalarını, uzun müddet korkutup faal mücadelelere geçmekten menedemez. Bu tethiş ve taziyik, şimdiki kadar sosyal-demokrat fırkasını takip eden amelelerin ekseriyeti üzerinde bile uyandırıcı ighirar ve hiddet olan, komünist tahrikat ve propagandalarına karşı daha hassas yapıyor. Burjuvazi, kuvvetli bir hükümet tesis etmek için sarımsal diktatürasını faşist sisteminde yeniden tanzim ve tensik ederken, bu tensik keyfiyeti, bu günkü şerait altında onun yalnız sünkü tethiş ve taziyikini değil, fakat aynı zamanda, kuvvet ve kudretinin de infisah unsurlarını keskinleşmesine, burjuva kanuniyetinin ehemmiyet ve nüfuzunun geniş kütcele nazarında tahribine, burjuvazinin kendi saflarında dahil ihtilaf çıkmasına sebebiyet vermektedir.

Velhasıl, burjuvazi, mütedadî ve harpçı bir siyasetle, harici vaziyet siyasesini tahkime oğraşırken beynelmil ziddiyetleri ve bu ziddiyetlerin, kapitalizm için tevlit ettirdiği tehlikeleri nihayet derede şiddetlendirir.

6 — Binaenaleyh, şimdiki kapitalist cihanda, sür'atle olgunlaşan inkılâbî buhranın objektif temayülleri görmemek bir sağ oportünist hatası teşkil edecektir. Fakat bu, gerek ictisadi ve gerekse siyasi temayüllerin, mev-

(Not: Belgenin son sayfa ya da sayfaların elimizde bulunmadığından yayınlanamıyoruz.)

PARTİ TARİHİNDEN SAYFALAR

Emperyalizm ve faşizm üstüne partinin hazırladığı yazının ikinci bölümünü yayınlıyoruz.

Savaş ve devrim üstüne

Faşizm demek harp demektir. Çünkü, faşizm yalnız dış harpları hakartmakla cihan ihtilâline kapı açmıyor, aynı zamanda cihan ihtilâli kapısını zorlayan iç tezâatın, iç harpları da son haddine kadar büyültüyor. Hakikatta faşizm içinde proletarya ihtilâlini baltalayan bir burjuva usulü gibi meydana çıkıyor. Fakat, cihan buhranının yaman şartları altında, faşizm komünist inkilâbın muvakkaten bile olsun tekneye oğratamıyor, umumiyetle bu ihtilâli aceleleştiriyor, sebebi de bizzat faşizmin içerideki lovaladığı siyasettir.

Meşelâ: Hitler hergün "Almanya'yı ve Avrupa'yı komünizmden kurtardığını" haykırıyor. Doğrumu? Almanya'yı ve Avrupa'yı komünizmden hiç olmazsa muvakkat bir zaman için kurtarmak!!! Her şeyden önce işsizleri ortadan kaldırmak, çalışan amelelerin yaşayış seviyelerini yükseltmek lâzımdır. Yoksa bir kaç yüz komünisti hudud harici etmek, birkaç bin inkılâpçı ameleyi üşere karar gâhlarında haps etmek komünist faaliyet ve tesirini dilsilmez, artırır. Hitlerizm Almanya'da işsizlerin sayısını eksiltilmedi artırdı. İlk günleri, bol keseden falan şubede yüzde pükadar, falan şubede yüzde bukadur işsizler azalmıştır diye savurduğu yeni tebliğ farfaracılığının çanına çoktan, işsizler sayısının artışı, ot tıkadı. Artık Hitlerizm, en iyisi, işsizleri hiç ağzına almayı veriyor. Ya çalı-

şanlara ne verdi? Hayat pahası ile ücretlerin düşüşünü. Almanyanın beynelmil mikroyusta şöretesi olan büyük sermayedar işletmelerinden Seuna'da haftalık ücret 1928 de 31 mark iken 1933 te 19 marka düşmüştür. Aynı müddet zarfında filim kumpanyasında haftalık ücret 35 ten 17 marka, Osram şirketinde 38 marktan 9,33 e düşüyor.

Hitlerizmin hayat pahası bakımından Alman proletaryasına yadigarı ne oldu? Tam bir senelik Hitler hakimiyeti 1 kânunusani 1933 ten 1 kânunusani 1934 tarihine kadar; bir taraftan amele ücretleri mütemediyen düşerken, dokuma ve manüfatura eşyasının fiatı %2,2, zirai gıda maddelerinin %2,6 zahire ve müstemleke eşyasının fiatı %7, tereyağ fiatı %14,2, ilaç fiatı %9,5, amele evlerinin kirası %41,9 artırılmıştır.

Alman çalışkan küflerinin hayatı böyle ateşler içinde kaldıkça, Hitlerizmin "komünizmi boğuyoruz" diye kınını yırtmasından ne çıkar? Hiç. Netekim öyle oluyor. Alman amelesi, yalnız burjuva demokrasisinde değil, burjuva terroru altında da, Leninin tabirile "almanca konuşmağı" biliyor, Bir Sarrerbruck kızıl işçisi Deutsche Volkszeitung

gazetesine Alman amelesinin Hitlerizmden ne kazandığını şöyle anlatıyor:

"Bizim mösyö Göbbels gibi emrimize amade radyomuz yok. Biz ağzdan kulaga tahrikât yapıyoruz. Lâzım geldiği vakit susmağı öğrendik. Keza tethise, terrora ve muhbirliklere, casusluklara rağmen kendimizi dinletmeğı öğrendik". "Hareket tıkırında gidiyor. Sokakta, başta muzika ve bayrak olarak değil, hareket, fabrikalarda ve proleter mahallelerinde".

Hitlerciğe rağmen, Alman Komünist Fırkası en eyi, en denenmiş, en pişkin 100.000 bölçevik azasiye iş başında, her zamankinden daha büyük bir sevkile ihtilâli hazırlıyor. Hitlerize rağmen Alman (kızıl bayrağı) (Rote Fane) çıkıyor; yalnız 35 şehirde 15 büyük faşizm aleyhtar gazeteye var. Faşizme rağmen milyonlarca uçan yaprak ve beyanname muntazaman çıkıyor ve Rote Fanenin tıraş (çıkardığı sayıları) 50 binden başı misline, 250 bine yükseliyor... Hemde bütün bu neşriyat, bugün, gizli olarak yapıyor.

Alman misali, faşizmin komünist ihtilâlini aleverdirmekten başka bir şeyde arıyamayacağı göstermeye yeter. Fakat, faşiz-

min bizzat ihtilâle sebep olduğu da misalsiz kalmadı. Fransada faşistleşme temposuna karşı fransız amelesinin verdiği cevap, Avusturyada kanlı bir heykel gibi yükselen ikinci Viyana Komünası faşizmin ihtilâle olan münasebetine en keskin misaldirler. Fransız emperyalizmi, harp için ve ihtilâle karşı faşistleşiyor. Martinin dediği gibi Fransada "şimdi mesele, faşizme bizim aramızda bir sür'at meselesidir". Fakat beşbinden çarçabuk yirmibeşbine çıkan ve Paris sokaklarını çöle çeviren şöförler grevi, çarçabuk faşizm aleyhinde siyasi nümayişler grevi oldu. Fransada faşizme karşı 6,9,12 şubatta tamam 4 milyon proleter nümayişçi, bütün mühim fransız şehirlerinde sokağa döküldü. Basit nümayişler polisle fransız ameleleri arasında kanlı barikat muharebelerine karıyor. Bunlar, Leninizmin çoktan gösterdiği gibi, hep ihtilâl kıyametininin alâmetleri değilmi? Avusturyada, sosyaldemokrat şeflerinin uzlaşma siyasetile Dollfus faşizme zemin ve zaman hazırlamasına, amele davasına açıkça ihanet etmelerine rağmen, birdenbire tek başlarına irtibatız bırakılan ve gafil avlanmak istenen ameleler, tam beş gün, burjuvazinin munta-

yardım kredilerine karşı, İtalyanların Fransa ve İngiltere ile saman altından notalaşarak yaptıkları harici tehditlere karşı, tamam beş gün kahramanca dövüşüler. Bu faşizmin doğrudan doğruya ve heman doğurduğu ihtilâldi, ve Avusturya ihtilâli mevzii kalmadı. Bütün dünyada akisler yaptı ve yapıyor. İspanyada Nikaragovaya kadar dünyanın her tarafında, binlerce, yüzbinlerce amele, sokağa dökülüyor. Avusturya faşizminin vahşetine karşı protestoda bulunuyor, avusturya sefarethanelerini taşa tutuyor.

Kapitalist dünya ölüm acıları ile kıvrıyor. Onun ölümü milyonlarca amele ve emekçinin kurtuluşu demektir. Kapitalist dünyasının her tarafında milyonlarca emekçiler, her gün geçtikçe bunu daha eyi anlıyorlar, bu ölümü çabuklaştırmak için inkılâpçı mücadelelerini hızlandırıyorlar.

Kemalist burjuva rejimi mevcut kaldıkça Türkiyenin çalışkan amele ve köylülerinin sefalet ve soygunu sonsuzdur. Bu hakikati de Türkiyenin milyonlarca emekçileri her gün geçtikçe daha eyi anlıyorlar. Kemalist burjuva diktatörlüğünün yerine amele ve köylülerin hakçı diktatörlüğünü kurmak için mücadele ediyorlar.

Emperyalizm ve faşizm üstüne partinin hazırladığı yazının bir bölümünü yayınlıyoruz.

Savaş ve devrim üstüne

İLK SÖZ

Sermayedar düzeni otuz kır yıldan beri serbest rekabetsizlik bırakarak inhisarlaşmış geçti. Büyük inhisarçı şirketler dünyayı aralarında bölüşmek için çalıştılar. Bu çatışmaya, inhisarçı sermaye ile kaynasmış olan, emperyalist kodaman çıkaran 1914-1918 cihan harbi patladı.

Fakat cihan emperyalist harbi, sermayedar düzenin içi ziddiyetlerini, azaltmak şöyle dursun, yüzlerce milli mühtişleştirdi. Kodaman emperyalist gurupları "Dünyaya birince gidecek evdeki bulgurdan oldu"lar: Dünyaya yeni yeni pazarları çaput emek isteyen emperyalistler, ellerindeki emki pazarların daraldığını gördüler. Dünyanın altyerinde muafif Sosyalist Suveret Cümhuriyetleri Birliği kuruldu. Müstemeke ve yarı müstemeke meklemeler emperyalist ana vatanlarına karşı milli kurtuluş kavgasına giriştiler. Makineleşen kavimler, müstakilleşen milletler otazı dedikleri (kendiliğe kavulma) siyasetini tutturarak mevcut gümrük zorluklarını gümrük muharebesi şeklinde şiddetlendirdiler. Sürum zorluguu karşı tabik edien rasyonelasyon (istihsal makuleştirme) siyaseti, sermayedarlık altında, bir taraftan orta sınıfların proleterleşmesini çabuklaştırdı, ete taraftan; proleterlerin sosyalmalarını artırdı, satın alma kabiliyetlerini eksiltti. Harpen sonra standartizasyon (sıra mali çıkarma) usulü sayesinde ziraate de dal buldu salan mali sermaye ve bankalar; köylülükü de büsbütün kolunu kanadını kırdı, alım kudretini sifira düşürdü ve ilah... İyie, bütün bu sebeplerden cihan harbmını kırtılığ ve artırdığı bu tezatlardan, sermayedarlık düzeninin başına cihan harbinden daha katmerli bir belâ sarıldı; daha doğrusu, sermayedar rejimini, evcelle nöbet nöbet sarsan buhranlar, şimdiki yataklık hale getirmiş; Sermayedarlığın umumi buhran devresini açmıştır.

Sermayedarlığın cihan harbi, sermayedarlığın umumi buhranını getirdi. Sermayedarlığın umumi ve daimi buhran devresi aynı zamanda cihan harbinin ikilârları devri oldu. Onun için harp sonrası denilen ve 1918 den bugüne kadar geçen 15-16 yıllık zaman inkilâpları bakımından, yani cihan inkilâbının gelişidine göre, üç safhaya ayrılmıştır. Birinci safha, 1918 den 1923'e kadar geçen beş yıl; cihan harbi arkasından başlayan büyük kütle hareketleri, isyanlar, inkilâplar ve ihtilaller safhası oldu; ikinci safha 1923ten 1929'a kadar geçen altı yıl içinde, sermayedarlık bir az gelişmiş gibi oldu, buna sermayedarlığın — "istikrar" — dediği de

— izafi bir "istikrarlaşma" devresi denildi. Bu ikinci devre, kısmi, gel ve sözde bir istikrar. Gerçi sermayedarlık harp ve ihtilallerle açılan yaralanmalarını üstünü kapatmış, hatta tekniği (makineler) harp öncesi sindiğinden bir misline katmış, ama bu tekniğin üste ikisi iletmez bir halde kalmıştı. Demek, bütün dünyadaki hain sosyalistlerin "teşkilatlı sermayedarlık", "emperyalizm üstüne emperyalizm" diye alkışladıkları, hatta komünist fırkalarında bile bir takım sağıp oportünistlerin (uzlaşıcıların) göz dağı yapmak istedikleri bu sözde ve gel geç istikrarlaşma devri, sermayedarlığın eski yarasını kanıksanlarılmaktan başka bir şey yapamayan köktür kabukları altında başka bir şey değildi.

O zaman bunun böyle olduğunu, görünüşe aldanmaktan sözde ve gel geç istikrarlaşma ve gelişme devrinden sonra, daha kocaman daha çinden kıskımzar buhrana doğru çökünmezesine yuvardığını göylenilen ve kararlıyan yalnız istikrarlı Komünist Enternasyonalı idi. Neticede kim haklı çıktı? Komünist Enternasyonalı, yoksa hain sosyalistlerin oportünistleri? Elbette Komünist Enternasyonalı. 1929 sonlarında, bütün dünya sermayedarlarının ağzlarını suyanı aktaran ve sermaye usuşu hain sosyalistlerin oportünistlere ekşiği geviş getiren amerikan refahı, zenginlik ve bolluğu (American prosperity) "nazariye" si Nevyork kıralı ile birlikte topu atırmaz, ikinci istikrarlaşma devrinin hapa yitirilmesini, artık dost da anılmıy, düşman da anılmıy.

Komünist Enternasyonalın önceden gördüğü ve bildirdiği harp sonrası için üçüncü safhası, cihan buhranı devri, tam dört buçuk yıldır ortığı kasıp kavuruyor. Bu son cihan buhranı sermayedarlığı nereye götürüyor? Buhranın geleceğini önceden haber veren Komünist Enternasyonalı, bize onun nereye varacağını da yüksek sesle haykırıyor. Kendi burjuvaların kurtuluşu uğruna faşizm denilen zorba sermayedarlığa çanak açan, emperyalizm ile yeni yeni "mukaddes ittifak"lara girişen hain sosyalistler, ve hatta şimdiki yaş çamlarına ot tutkane ve ya bün peşdeden zırtlayan oportünist (uzlaşıcı)lara göre "zulh" a ve "müsaemet"e (dirlik düzenlilik); fakat, Komünist Enternasyonalına göre "harb" e ve "ihtilâl" el "Her an iktisadi buhranın siyasi buhrana inkilâp etmesiyle başlıyor" demekle, Komünist Enternasyonalı, harp ve ihtilâl arifesindedir, kaluğuz tetikte de ve gözünüz açık yatın" diyor.

Niçin ve nasıl? E. K. E. I. K. sinin önünçünü plenumunda (geniş toplantısında) kabu ilgiliden "faşizm harp ve inkilâp" hakkındaki karar suretleri bize açıkça bunu izah ediyor.

Kapitalizmin Buhranı

Sermayedarlık oldu olayıya anarşik (kargaşalık) ve planlız bir düzendir. Sermayedarlık en sapasallık devirlerindedir. İhtilâl doğarken bile avartır gitmez, zaman zaman "faşa istihsal", buhranlarla sarılsı. Fakat Marksın pek güzel gösterdiği gibi, bu "faşa istihsal" mutlak değil izafi idi. Yani ortada hakikaten insanların ihtiyaçlarındaki "faşa" bir şey yoktu. Sadece, bir taraftan istihsal, emekyetikei gerçek ihtiyaçlara ve plana yapılmadığı ve diğer taraftan, gerçekten ihtiyacı olanlar (geniş çalşkan tabakalar) istihsalinden istedikleri payı alabilecek kudretten her gün biraz daha düşürüldükleri için "faşa istihsal" demek buhran demek olurdu. Bu yüzden, Marks ve Engelsin kanunlarını buldukları sermayedarlık inkışafı, daima, her onbeş yılda bir kerre buhrana düşer. Metaların fiyatları düşer, işsizlik artar, bir kısım fabrika ve imalâthaneler iletmez bir hale gelir, işleyenler de ameleli şiddetle soyar; buhranda eski ve geri tekniği (istihsal) vasıfları ile yeni olmayan işletmeler (tabii ve imalâthaneler) işsiz olur, alçalan fiyatlarla uygun maliyetle mal istihsal edebilen yeni istihsal etile ve usulleri bulunur; eskisinden daha büyük sermayelerde daha çok yeni bir istihsal etile ve usulleri bulunur; eskisinden daha büyük sermayelerde daha çok yeni bir istihsal etile başlar; buhran geçerdi. Fakat, beş on sene sonra evvelkinden daha büyük başları bir buhran gelir şartlı. Heman cihan harbına kadar, sermayedarlık hep böyle sikkik, dönüp dolacağı bir buhran, bir refah nöbetleri yaşardı.

Harp sonrası ile birlikte sermayedarlık artık umumi buhran çağına giridi. Eskiden refah (zenginlik ve bolluk) tabii ve buhran gayri tabii bir hal iken, cihan harbinden sonra adeta buhran tabii ve refah gayri tabii bir hal oldu. Bir taraftan umumi buhran denilebilirken, ete taraftan bu umumi buhranın üzerine tizi diker, tuz biber eker gibi ara sıra birer "buhran içikli buhran" vaha "buhran üstüne buhran" belirmeye başladı. Çünkü serbest rekabet devrinde buhran zamanında zaf sermayeler serpuştur, kuvvetliye yol açılır, yenden bir inkışaf ve refah devri mümkün olurdu. Bu günkü emperyalizm devrinde ise, buna imkân yoktur. Emperyalizden belli başlı istihsal şubelerinde asıl rolü oynayan büyük sermayeler birleşmiş, inhisarlaşmıştır. Tröstleşen, kartelleşen sermaye bir taraftan büyük bankalar, ete taraftan burjuva devlet cihazları kaynar. Bu sayede hep pazarları hem de iş kuvvetini inhisar altında tutar; yani, hep pazarlarda istediği yüksek inhisarçı fiyatları en son hadine kadar yükseltmek, hem de ameleleri ve

emekçileri son hadine kadar işletip soymak inhisarlıdır. Sürum olmadık halde, bütün mallar satılmıyomuş gibi sanay kodamı bledi yapıldır; bir avuç kodaman sermayedar (mali oligarşi) istediği kadarlıkta ve bütün memleketle dayatır, devlet sermayeyi yarıdır dem, bütçe, para onurları ile kumar oynar; sermaye dayordamıyacak çalşkan kolları karşı heman derhal inhisar sermaye peşnesini veya burjuva devletini karşı çıkarır. Kösa kösa sermayeler kolay kolay iflas etmezge razı olmaz. Bu yüzden bir buhran müzminleşmesi olur.

Serbest rekabetsiz sermayedarlık devrinde kitaba geçmiş başlıca buhranlara ya beş altı ay veya, beşyedi, her iki yıl süre geçmiştir. Halbuki harp sonrası, dedik, sermayedarlığın umumi buhranı halinde on beş yıldır sürüyor. Bu umumi buhranı borakalım. Harp sonrası için üçüncü safhasına, yani cihan buhranına bakalım: Cihan buhranı, öyle beş altı yıl, bir sene, iki sene değil, beşinci yarına bastığı halde hâlâ başınımsın demiyor. Serbest rekabet devrinde buhranlar bir veya bir iki sermayedar memleketinde olur geçerken, son emperyalist buhranı, adı üstünde "cihan buhranı" oldu. İleri, geri, sanayi, ziraatçı, müstemeke, ana vatan bütün kapitalist dünyayı sarstı. Cihan buhranı "sesiz ve örneksiz, zamana ve mekânda özsu bucaksızdır. Sermayedar âleminin her bucağı buhranla eziliyor; buhranın ne vakt başladığını herkes biliyor, fakat ne zaman biteceğini kimse kestiremiyor; tartılı bu kadar âlemlenmiş, bu kadar uzun bir buhran görülmemiştir.

O halde bu buhranın sonu nereye varacaktır? Evvelki kılaşık sermayedar buhranları gibi yeni bir refah devrimine? Hayır. Komünist Enternasyonalı cevap veriyor: Buhranın sonu harp ve inkilâptır. Filhakkı, klasik sermayedarlık devirlerinde bile, her iktisadi buhran, sermayedar ölemlerini iktisadi seyyiveleri arasında yeni bir muvazene yaratmıştı; bu ölemlerini siyasi seçiy ve münaşebelerinde de yeni bir muvazeneyi icap ettirir. Her iktisadi buhrandan sonra, siyasi bir buhran, yani harp gelir çatırdı.

Fakat, bugünkü iktisadi buhranın siyasi buhrana (harp ve ihtilâl) karması, büsbütün daha hususi tarafıyla iclenmiş. Harp ve ihtilâl öyle, klasik sermayedarlıktaki gibi tam normal, sapasallık bir inkışaf ve refah devrine gitmek, harp sonrası sermayedarlığın bir hayaldir. Müzmin buhran, daimi işsizler ordusu, onbeş senelenberi eskimeyip artar gelmiştir. Onun için tam bir sermayedar refahından söz etmek, güni gözünden yazı ummakta farksızdır.

Lâkin, acaba, cihan buhranında tam-refah olanı demek, buhranda hiç suretle, her

hangi bir sekme kabilinden gelişme olmaz demektir? Hayır. Cihan buhranından önceki istikrarlaşmaya muvakkaf, gel geç diyorduk. Bu gün, hatta okudamıyacağımız bir istikrarlaşma geleceğine dair hiç bir alâmet yok. Yalnız nispi bir gelişme hâlî ara sıra tepe biliyor. 1933 ortalarında ve sonlarında doğru gözükten nispi gelişme gibi. Halbuki bu nispi gelişme haline biraz yakından bakalım: Nispi gelişme nasıl oldu? Oldu da ne oldu?

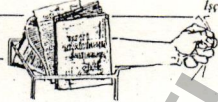
Evvela — Bazi sermayedar memleketlerde gözükten nispi gelişme nasıl oldu? Ya Japoniyada olduğu gibi, bir çapuluca harple; ya Bulgarıya, Amerika da olduğu gibi mali oligarşinin (para babası bir avuç adam) devlet eli ile çevirdikleri bir takım borsa ve para onurları (inflasyon v.s.) ile; fakat her iki halde de, bütün nispi gelişmeye iriten sermayedar memleketlerinde olduğu gibi, devlet bütçesini ağır bir surette irtıklayarak, çalşkan tabakaların işletip sosyalmalarını artıran usulleri oldu. Meselâ inflasyon (yazın zebunleştirme) ne demektir? Kıtık tasarruf sahiplerinin ellerinde avuçlardakını aşmaktır. Yalnız bu halde, bir memlekette geniş tabakalar arasında hoşnutsuzluğu yayar. Fakat bir de amele ücretlerini düşüşü, hayat pahasının artışı, vergilerin ağırlaşması ve ilâh gibi daha ölü netice ve sebepleri göz önünde tutarsak bu işin sonu nereye varır? Aşağı tabakalar, ameleler ve köüler de, bulundukları rejimden iflâlla deme, yaka sifirine bulun, isyan ve ihtilâl peşkesi önünde düşününce ne diğirmi? Demek gözükten nispi gelişmenin esas mekanizması, yığınlar içinde ihtilâl hareketini filizlendirmekten başka bir şey yoktur. Harp sanayinin herlemesi, harp fazla istihsal ve doğrudan doğruya harp ile etle edilen nispi gelişme ise, adile şaşıp. Harptir. Hutlusa... Harp ve İhtilâl Komünist Enternasyonalı da buna söylemiyor muydu?

Saniyen — nispi gelişme olduda ne oldu? Hiçden beter. Bir kerre bu nispi gelişme kuvyruk yıldızın dünyayı ziyaretlerinde de kısa sürdü. 1933 ortalarında başlar gibi oldu. Bir kaç ay sonra tekrar tepesi üstü çökmeye koyuldu. Bu çöküş 1932 devrinden itibaren olmasa bile nihayet çöküşü defindirmi? Başka tabirle, nispi gelişme pek ömürsüzdür, çarçabuk yeni bir çöküşe yeni birer kırılır. Fakat nispi gelişme sırf bu kadrları da kalsa idi yine şekerle kanyak sayırdı. Fakat o, emperyalistler Avkdamdan çıkmak çığırmı açmasına vesile oldu... ve ilâh... ve ilâh...

Devami gelecek sayıda

Harp & İhtilâl

PARTİ TARİHİNDEN SAYFALAR

Emperyalizm ve faşizm üstüne partinin hazırladığı yazının ikinci bölümünü yayınlıyoruz.

Savaş ve devrim üstüne

Şu halde cihan buhranında nispi bir gelişme ihtimali dahi, Komünist Enternasyonalinin sezdigi ve tespit ettiği harp ve ihtilal perspektivlerini, işkabal tahminlerini, zaafletmez, bilakis kuvvetlendirir. Bugün sermayedar dünyada iktisadi buhrandan ziyade siyasi buhranın kapıyı zorlaması bundandır.

Bunu burjuvazi, bunu bey-nemil emperyalizmin de denmez gibi biliyor ve görüp duruyor. Görüp durduğu içindirki, bu geniş hulyalar, ve faraziyelece avuncak yerde, en kötü hakikatlar içinde en berbat amelilerden başka çıkar ulu bulunuyor. O kötü hakikatların berbat ameliesine bugün dünyada bir tek isim veriliyor: Faşizm. Ve, cihan buhranının emperyalizminin getirip içine batırıldığı bugünkü kara batak tam bu faşizm batarlığıdır. Onun için, K.E.İ harp ve ihtilal hakkındaki kararlarını iyice anlatmak için, bu kararlara evvelâ faşizm hakkındaki izahatla başlamıştır. Daha doğrusu, Komünist Enternasyonali Leninist-Marksizminin mücaddeleci realizmini ile görüyor ve gösteriyor, emperyalizm harp ve ihtilal ateşine doğru faşizme bir ay huzurlanmakta, bir peşrev açmaktadır.

Cihan iktisadi buhranının, bu gün harp ve ihtilalden önce ve adeta harp ve ihtilal için doğrudur birinci derece siyasi buhranın almeti faşizmin har tarafında dört nala gidişidir. Faşizm harp ve ihtilalden hen tezicesi ve hem de sebebi oldu. Faşizm ilk cihan harbandan sonra cihan inkılabları devrinde doğdu idi; bugün ikinci bir cihan harbu ile yeni bir ihtilaller serisini doğurmak için elinden geleni yapıyor. Fakat, yalnız faşizm yapıyor. Faşizm harp ve ihtilale olduğu gibi, hain sosyalizm ile de hem sebep ve hem de netice münasebetinde bulunur. Yani, nasal hain sosyalizmi faşizmle doğuyorsa, faşizm de, toplı öpke ve icabında, hain sosyalizme doğurur.

İşte, cihan iktisadi buhranının cihan proletaryasına önüne çıkarıldığı siyasi buhran, bugün en büyük aşım üstünde duran bir ejdahdır: 1-Sosyal-demokrat (İkinci Enternasyonali) buhranı; 2-Harp; 3-Ihtilal. Faşizm bu üç siyasi vak'a ile olan münasebetinde ententesandır. Çünkü bey-nemil emperyalizminin son tutamağıdır.

1 — Hain sosyalizmin (ikinci enternasyonalin) buhranı

Hain sosyalizm, meramına nail oldu... Senelerden beri hazırladığı ve palazlandırıldığı faşizmi, yavaş yavaş her yerde iktidarı mevkine geçiriyor. Ve hayırhaneler gibi, besleyip büyüttüğü faşizm önünde silinip kayboluyor. Bu kayboluş, maskesi düşmüş aktörlerin sahnedan kaçışına benzer. Fakat ikinci

enternasyonali sosyalizminin amele sınıfına karşı olan ihaneti henüz bitmemiştir. Hatta bazı memleketlerde bu ihanet yeni yeni maskeler altında eski an'anevi sahtekârlığına devam etmek için tedbirler alıyor, hatta bizzat faşizm tarafından ön sürülüyor. Meselâ Fransada sosyalist fırkası ikiye bölündü: "Yumuşak" sosyalistler, "sert" sosyalistler. Yine son günlerde, İspanyadaki sosyalistler, bir tarafta bir zamanlar burjuva nazırlıklarına atanmış demagog Sargo Caballero, ete tarafta işçiler umum birliği kâtibi Resteiro arasında şiddetli bir çarpışmadır başladı. Yapılacak bir kongrede İspanyol sosyalistlerinin de "yumuşaklar" ve "sertler" diye burjuvazinin işine uygun gelecek şekilde bölünmeleri bekleniyor. Sosyal-demokrat sololların iki buçğunca enternasyonali ve Troçki mürtedinden döndürülen enternasyonali, bu sosyalist fırkalarındaki bölünmelere bey-nemil birer çeşit takındırak isteyen manevralardır. Hepsinin birden manası, yaşama şartları kökünden baltalanın, yani cezirlenen emperyalizm, her bir sosyalist gruplarına, burjuvazinin başına düşecek inkılabı yıldırtmalarına şimdiden birer siperi saika hazırlanmaktadır. Göden bir tramvaydan inmek isteyen insan, tramvayın gittiği istikamete yere atılmaya mecburdur; gemi ayağı alan bir atı durdurmak için onunla birlikte bir müddet kışmak veya koşar görünmek lâzımdır. Hain sosyalizm de onu yapıyor.

Hain sosyalizmin, bugünkü emperyalizme ne kadar lâzımı olduğunu parlak örneği Yugoslavya kralı Aleksandr verdi: 6 Kânunınsı 1929 dan beri Yugoslavyada hükümleri fırkasının mada her fıka yasak edilmisti. Bugün herşeyi bir fıka aşım için yugoslavıya davası, nazırlığından müsaade almak lazımdır. Ve bir burjuva fırkası olan radikal fıka bile dahiliye nezaretinden bu müsaadeyi alamamıştır.

Halbuki son gelen ajanslar bize hoş bir havada veriyor. Belgratta, kral Aleksandr'in provokatorü ve casusu olan Popa-loviç 3 şubat tarihinde, sosyalist fırkayı teşkil etmek üzere amele komiteleri murahşası bir konferansı toplanmağı çağırıyor.

Yani kral, memleket için bir sosyalist fırkasını lâzumlu buluyor ve emrediyor: kurulsun! O sosyalist fırkası ki yugoslavıya meclisinde 1923 te yanlış bir azası, 1925 te 2, 1927 de yine bir azası bulunuyordu. O Yugos-

lavyada ki, kral darbe'i hükümeti vururken Komünist fırkasının mecliste 56 mebusu vardı. İkinci enternasyonali murahşaları kralın murahşaları ile ete kraker bir hain sosyalist fırkası yaratıcaktır. İşte sosyal-demokrasinin kelbi manzarası.

2 — Harp ve faşizm

Son cihan iktisadi buhranının siyasi buhrana karmasına birinci delil ikinci enternasyonali sosyal-demokrat fırkalarının buhrana öğramaları ve faşizmin, ihtilaliniz emi azyaılması ise, ikinci delil de müsalmeci diplomat palavralarının yine harp faşizmlerinin emperyalizmi bey-nemil faşizminin aek aşım yaparçası ve ilk fırsatta harbi koparmasıdır.

Bey-nemil emperyalizmin pazarlıklı doğuş yaptıkları (Cemiyeti Akvam) meclisi, büyüyen emperyalizm tezatlarından hiç birşini daha fazla öyalıyamaz hale geldi. Hangi memlekette faşizm ve harp galebe çaldı ise, orada Fransız ve İngiliz emperyalizminin hokkabaz masası olan cemiyeti akvama karşı tahammülsüzleşti. Hele cihan muvazenesinde belli başlı iki kutup olan Japon emperyalizmi ile Alman hiterizmi çekildikten sonra cemiyeti akvam kuşa döndü. Orta Avrupa meselesinde Hitler Almanyasına güvencesi, İtalya da bugün cemiyeti akvamaından çekilmek niyetinde. Fakat, şimdiki her ihtimalde karşı yalnız cemiyeti akvama "düzeltmek, islah" etmek prensibini atmakla iktifa ediyor. Silahları bırakma konferansı çamura batıyor, çıkamaz oldu. Şubatin ilk haftasında cemiyeti akvam ve silahsızlanma meseleleri hakkında beyanata bulunan İngiliz mali sermaye kodamanı, muhafazakâr fıka lideri Baldwin: "Eğer, diyor, bu vazifede yapılan teşebbüsler de muvafıkiyetşizliğe uğrasa, hükümet düşecek olan şey, hiç mühlet vermezsiniz milletin menfaatlarını gözlemektedir."

Yani emperyalist tezatlarda, artık bütün körü ve gel geç olsa, her hangi bir uzlaşmaya yer kalmıyor. Gemisini kurtaran kapandı. Ve bütün emperyalist devletler bütelcerini, hususi harp bütelcerini hari hariri arttırmağa başladılar. Polis masrafları, harp borçları bir arada bırakılarak, sırf dar manasile harbiye bütelcelerinin artışı Fransada, 1920 den 1931 e kadar %28 den 37 e, İtalyada 1926 dan 1932 ye kadar %30 dan 35 e, Japonyada 1929 dan 1933 e kadar %28 den 37 e çıkmıştı. Japonya 1934 yılına girerken Sovyetlerin iktisadi planına nazire olarak be yıllık bir hava silahları planı yaptı. Bu programa göre, yeniden 1000 harp tayyareti ile 6200 tayyareci yetiştirilecek. Deniz tayyareti sayıca 1184 e çıkacak. Reiscumbur

Ruzvetele 95 milyon dolar masrafı sağliyeti veriliyor, projeleri kralı edirile deniz ve kara tayyareleri 2800 den 7018 e çıkacak. Japonyayı 1936 da 38 kruzavör, 5 tayyare gemisi, 76 kontre torpido, 5 deniz altı gemisi bulunduracak, işte.

Emperyalistler, artık eskiden tükürdükleri mukaveleleri yapıyorlar. Çünkü büyük mevkideydi. Cihan harbandan evvelki gibi bir günürk harbu başladı, Amerika borçunu vermeyen devletlerin (başta Fransa) mallarına ambargo koyacakları ileri sürüyor, İngilizlere Fransayı gümrüklerde mukabele bilimsli yapacaklarını oltimatolar.

Harbin de binlerce beyaz silahlıdır. Fakat Sovyet memurlarına, hudutlarına saldırıyor. Çinde Kan Kay Şek'in "Komünizm Karşı Tükürdükleri" Çin eyaletlerini paylaşılıyorlar, onun için Çin Sovyetlere karşı ileri koldan. Çan Kay Şek Kiang'ın den. Nankin'deki 19-çülerin (başta Fransa) mallarına ambargo koyacakları ileri sürüyor, İngilizlere Fransayı gümrüklerde mukabele bilimsli yapacaklarını oltimatolar.

Harbin de binlerce beyaz silahlıdır. Fakat Sovyet memurlarına, hudutlarına saldırıyor. Çinde Kan Kay Şek'in "Komünizm Karşı Tükürdükleri" Çin eyaletlerini paylaşılıyorlar, onun için Çin Sovyetlere karşı ileri koldan. Çan Kay Şek Kiang'ın den. Nankin'deki 19-çülerin (başta Fransa) mallarına ambargo koyacakları ileri sürüyor, İngilizlere Fransayı gümrüklerde mukabele bilimsli yapacaklarını oltimatolar.

Harbin de binlerce beyaz silahlıdır. Fakat Sovyet memurlarına, hudutlarına saldırıyor. Çinde Kan Kay Şek'in "Komünizm Karşı Tükürdükleri" Çin eyaletlerini paylaşılıyorlar, onun için Çin Sovyetlere karşı ileri koldan. Çan Kay Şek Kiang'ın den. Nankin'deki 19-çülerin (başta Fransa) mallarına ambargo koyacakları ileri sürüyor, İngilizlere Fransayı gümrüklerde mukabele bilimsli yapacaklarını oltimatolar.

Harbin de binlerce beyaz silahlıdır. Fakat Sovyet memurlarına, hudutlarına saldırıyor. Çinde Kan Kay Şek'in "Komünizm Karşı Tükürdükleri" Çin eyaletlerini paylaşılıyorlar, onun için Çin Sovyetlere karşı ileri koldan. Çan Kay Şek Kiang'ın den. Nankin'deki 19-çülerin (başta Fransa) mallarına ambargo koyacakları ileri sürüyor, İngilizlere Fransayı gümrüklerde mukabele bilimsli yapacaklarını oltimatolar.

Harbin de binlerce beyaz silahlıdır. Fakat Sovyet memurlarına, hudutlarına saldırıyor. Çinde Kan Kay Şek'in "Komünizm Karşı Tükürdükleri" Çin eyaletlerini paylaşılıyorlar, onun için Çin Sovyetlere karşı ileri koldan. Çan Kay Şek Kiang'ın den. Nankin'deki 19-çülerin (başta Fransa) mallarına ambargo koyacakları ileri sürüyor, İngilizlere Fransayı gümrüklerde mukabele bilimsli yapacaklarını oltimatolar.

3 — İhtilal ve faşizm

Cihan harbandan sonra cihan emperyalizminin cihan proletaryaya inkılabına karşı kullandığı iki mühim silah vardı: 1 — sosyal-demokrasî, 2 — sulû palavrası (cemiyeti akvam, tahdidi teslimatlar vs.). Cihan buhranı her tarafı sosyal-demokrasinin masrafı vurulduğu arayan bir silahlama yarışına haledin oldu. Onun için emale sınıfına karşı, burjuvazinin elinde bir tek ve son silâhi kaldı: burjuva parlamentoculuğunun, burjuva demokrasîsini bir pasucara gibi yırtıp atan faşizm. Burjuvazinin buhran denizinde sarıldığı son kara kıtanın faşizmi. Faşizm küz ihtilale karşı biricik ilaç ilân edildi. Fakat, hakikatta faşizm yıkılan ve çekilmekte olan küz ihtilali durdurmak şöyle dursun, aceleleştirilmekten başka bir şey yapıyor. Ve faşizm demek, her gün biraz daha harp demek ihtilal demek oluyor.

Faşizm demek harp demekdir. Çünkü, hangi memlekette faşizm doğrudan doğruya iktisadi konferansa geldi, orada ya harp tehlikesi yahut harp başgösterdi. Bu halin en kelbi misali Almanya ile Japonya yer. Almanya'daki hiterizim daha iktidarı mevkine çıkar çıkmaz, Londra'da toplanan iktisadi konferansa Sovyetlere harp açmağı ve Ukranyayı silâh ile zaıptemeğı teklif etti. Fakat hallollunmak nedir bilmez emperyalist tezatları ve ihtilal tehlikesi önünde bu teklif bir skandal, bir rezale gibi ayuka çıktuktan sonra da hiterizim harp planları altın alta tehlikeler hazırlaya duruyor. Alman faşizmi boyuna etrafındaki küçük memleketleri anşulus yapmanın ve yutmanın yolunu aramada. Bugün Fetemenge, yerine İsviçreye öbürün batlık küçük devletlerine salınıyor. Arada Lehistanın anlaşıp, Sovyet Ukranyasına düşmeğe çalışıyor, hatta İngilterenin büyük Britanya adasını hake, kolayım bulsa, "anşulus" yapacak hütelcer görüldü. Bu, iktizatının her türlü haledemekte derdile kıvranan, ihtilali yaklaşması karşısında ölümü bile göze alıcısına düşmeğe hazır olan bir mağüst emperyalizminin ne haliyle geçine bilimsli yıldırsını göstermektedir.

Japonyada faşist küçük iktidar mevkinde nüfuz peyda eder etmez, Japonya Çinde, Mançuride en yitici canavara mularelere girişti. Bugün Sovyetler etrafında gâh kapanan, gâh açılan fırlakları Japon faşist küçük çeviriyor.

(Devamı gelecek sayıda)